

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวคิดในการวิจัย และเป็นข้อมูลประกอบการศึกษา วิเคราะห์และอภิปรายผล ตามลำดับดังต่อไปนี้ คือ

1. การประกันคุณภาพการศึกษา

- 1.1 ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา
- 1.2 แนวคิดของการประกันคุณภาพการศึกษา
- 1.3 แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา

2. มาตรฐานการศึกษา

- 2.1 ความหมายและองค์ประกอบของมาตรฐานการศึกษา
- 2.2 กรอบมาตรฐานคุณภาพศึกษาด้านผลผลิต ของกรมสามัญศึกษา

3. การจัดการศึกษาในรูปแบบของสหวิทยาเขต

- 3.1 ระเบียบกรมสามัญศึกษาว่าด้วยการจัดการศึกษาแบบสหวิทยาเขต

พ.ศ. 2542

- 3.2 การจัดโรงเรียนแบบสหวิทยาเขต ของ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด

กรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองคาย

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 4.1 งานวิจัยในประเทศ

- 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. การประกันคุณภาพการศึกษา

1.1 ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา

สำหรับความหมายของการประกันคุณภาพ และการประกันคุณภาพการศึกษานั้น ได้มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและนักการศึกษา ให้ความหมายไว้สอดคล้องกัน ดังนี้ คือ

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2540 : 2) ได้กล่าวถึง การประกันคุณภาพการศึกษาว่า เป็นวิธีการหรือกลยุทธ์ที่กำหนดแนวปฏิบัติ หรือแนวทางในการดำเนินงานใน

การจัดการศึกษา ที่เป็นหลักประกันว่า นักเรียนจะมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและเป็นที่ยอมรับของสังคม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541 : 5) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา กับการควบคุมคุณภาพว่า สองคำนี้มักจะใช้แทนกันอยู่เสมอ ความแตกต่างในคำทั้งสองนี้ขึ้นอยู่กับ การสื่อความหมาย ถึงวิธีการจัดการในเรื่องคุณภาพ โดยการควบคุมคุณภาพมีแนวคิดอยู่บนพื้นฐานของการแก้ไข ขณะที่การประกันคุณภาพมีแนวคิดอยู่บนพื้นฐานของการป้องกัน ในด้านคำนิยามของคำว่าคุณภาพ สำหรับการควบคุมคุณภาพให้ ความหมายว่าเป็นเรื่องของความดี ความงาม ความเป็นเลิศ แต่การประกันคุณภาพมีความหมาย ในแง่มุ่งของการบรรลุความต้องการที่แท้จริงของลูกค้า (นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม) และสอดคล้องกับวิถีชีวิต การประกันคุณภาพจึงเป็นวัฒนธรรมใหม่ที่เปลี่ยนมิติจากการเป็นผู้มี อำนาจกำหนดคุณภาพ และเป็นผู้ควบคุม เป็นการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน และเปลี่ยน จากระบบการพึ่งพามาเป็นการอาศัยซึ่งกันและกัน โดยทุกคนรู้และเข้าใจในบทบาทหน้าที่และ ความรับผิดชอบที่ต้องมีส่วนร่วมกัน และเปลี่ยนวิธีการทำงานจากการแสวงหาวิธีการใหม่หลังจาก ที่การสูญเสียเกิดขึ้นแล้ว เป็นการสร้างวิธีการที่ถูกต้องให้เกิดขึ้นตั้งแต่แรกให้มากที่สุด เพื่อลด โอกาสที่ผลผลิตจะไม่เป็นไปตามคุณภาพที่วางไว้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 2) กล่าวถึงความหมายของ ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ว่าหมายถึง การบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตาม ภารกิจปกติของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความมั่นใจ ให้ผู้รับบริการทางการศึกษาทั้งผู้รับบริการ โดยตรง คือ ผู้เรียนและผู้ปกครอง และผู้รับบริการ ทางอ้อมคือ สถานประกอบการ ประชาชนและสังคม โดยรวมว่าการดำเนินงานของสถานศึกษา จะมีประสิทธิภาพ และจะทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามที่มาตรฐาน การศึกษากำหนด

กรมวิชาการ (2544 : 4) ได้กล่าวถึง การประกันคุณภาพการศึกษาว่าเป็นมาตรการที่ จะทำให้เกิดความเชื่อมั่นได้ว่า สถานศึกษาที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน สามารถจัดการศึกษา ได้อย่างมีคุณภาพ และผู้จบการศึกษามีคุณภาพตามที่มาตรฐานกำหนดไว้ ซึ่งถ้านำหลักการของ การประกันคุณภาพมาใช้ในบริบทของการจัดการศึกษาจะส่งผลให้ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม เกิดความมั่นใจในการดำเนินการของสถานศึกษาที่จะพัฒนานักเรียน คือ ผลผลิตทางการศึกษา ให้มีคุณภาพเป็นไปตามความคาดหวังของผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมต่อไป

Dale (กรมวิชาการ. 2539 : 2 ; อ้างอิงมาจาก Dale. 1987 : 3) ให้ความหมายของการประกันคุณภาพไว้ว่า หมายถึง กิจกรรมหรือการปฏิบัติทั้งหมด ที่เป็นระบบ ต่อเนื่องและมีการวางแผนล่วงหน้า อันเป็นสิ่งจำเป็นที่จะสร้างความมั่นใจในระดับหนึ่งได้ว่า สินค้าหรือบริการหนึ่งๆ จะมีคุณภาพตามข้อกำหนดที่ได้วางไว้

จากการศึกษา ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา สรุปได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจให้ผู้บริหาร ครู และบุคลากรของสถานศึกษา ตลอดจน ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม เชื่อมั่นว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนที่จบการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและเป็นที่ยอมรับของสังคม ประกอบด้วย การดำเนินงาน 3 ขั้นตอน ที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่อง คือ การควบคุมคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบ ทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา และการประเมินและรับรองคุณภาพการศึกษา

1.2 แนวคิดของการประกันคุณภาพการศึกษา

สำหรับแนวคิดของการประกันคุณภาพศึกษานั้น ได้มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกล่าวถึงไว้ดังนี้ คือ

กรมสามัญศึกษา (2542 : 18) กล่าวถึง แนวคิดของการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ว่า มีแนวคิดหลักในการดำเนินงาน ดังนี้ คือ

1. ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา (Child - Centered Development) เป็นแนวคิดที่มุ่งให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ทั้งปวงและยึดประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีความเชื่อว่า มนุษย์มีศักยภาพที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต ดังนั้น การจัดการศึกษาต้องช่วยกระตุ้น เอื้ออำนวยความสะดวกและส่งเสริมให้ผู้เรียนแต่ละคนได้พัฒนาจนเต็มศักยภาพและมีคุณภาพได้มาตรฐาน เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม สามารถดำรงตนในสังคมได้อย่างมีความสุขและร่วมมือพัฒนาอย่างสร้างสรรค์

2. ใช้โรงเรียนเป็นฐานในการบริหารจัดการ (School - Based Management : SBM) เป็นแนวคิดที่มุ่งให้โรงเรียน มีอำนาจในการตัดสินใจบริหารจัดการศึกษาได้ด้วยตนเอง ซึ่งมีความเชื่อว่า โรงเรียนเป็นศูนย์กลางของการผลิต มีความสามารถสร้างผลผลิต คือ ผู้เรียนให้มีคุณภาพได้ การใช้โรงเรียนให้เกิดการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพิ่มความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ และเป็นการเสริมสร้างพลังให้โรงเรียน ประชาชนและชุมชน ได้ร่วมมือกันจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน

3. การมีส่วนร่วมและร่วมคิดร่วมทำ (Participation & Collaboration) เป็นแนวคิดที่มุ่งให้การศึกษาเป็นแหล่งของสาธารณชน ที่ทุกคน ทุกส่วนของสังคม จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดำเนินการ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับบุคคลทุกคนและกับสังคม โดยส่วนรวม การศึกษาจึงเป็นเรื่องของทุกคน โดยแนวความคิดนี้เชื่อว่า การให้ทุกคน ทุกส่วนของสังคม ได้มีส่วนร่วมคิด และร่วมดำเนินการในการจัดการศึกษา ตลอดจน การมีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินและการประกันคุณภาพการศึกษา จะทำให้เกิดความรู้สึกรับรู้ความเป็นเจ้าของ ให้การสนับสนุนและร่วมรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษายิ่งขึ้น จะก่อให้เกิดความมุ่งมั่น ร่วมกันพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของสังคมได้

4. การกระจายอำนาจทางการศึกษา (Decentralization of Education) เป็นแนวความคิดที่มุ่งคืนอำนาจการจัดการศึกษา ให้กับผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการศึกษา ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุด ได้แก่ โรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชน แนวความคิดนี้ เชื่อว่าการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการศึกษามากขึ้นนี้ จะทำให้เกิดความตระหนักในคุณประโยชน์ของการศึกษาและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นทำให้เกิดความร่วมมือในการจัดการศึกษา ให้ตอบสนองตามความต้องการของเขา และมุ่งมั่นพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ และเป็นที่ยอมรับศรัทธาของผู้ปกครองและชุมชนในที่สุด

5. การแสดงความรับผิดชอบต่อที่ตรวจสอบได้ (Accountability) เป็นแนวคิดที่ทำให้โรงเรียน ต้องมีความรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่ในการจัดการศึกษาต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง มาตรฐานการศึกษาหรือผลลัพธ์อันเกิดจากการตัดสินใจของ โรงเรียนเอง และสามารถที่จะให้ผู้ปกครอง ประชาชน และสังคมตรวจสอบได้ เพื่อเป็นหลักประกันและสร้างความเชื่อมั่นต่อผู้ปกครอง ประชาชนและสังคมอย่างแท้จริง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 2 - 4) ให้แนวคิด หลักการในการประกันคุณภาพการศึกษา โดยเริ่มต้นจากการให้นิยามของการประกันคุณภาพการศึกษาว่า หมายถึง การบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้รับบริการทางการศึกษา ทั้งผู้รับบริการ โดยตรง ได้แก่ ผู้เรียนและผู้ปกครอง และผู้รับบริการทางอ้อม ได้แก่ สถานประกอบการ ประชาชน และสังคมโดยรวม ว่าการดำเนินงานของสถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพ และจะทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพ หรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด การประกันคุณภาพ มีแนวคิดอยู่บนพื้นฐานของการป้องกันไม่ให้เกิดการทำงานที่ไม่มีประสิทธิภาพ และผลผลิตไม่มีคุณภาพ

กรมวิชาการ (2544 : 3) ได้กล่าวถึง การประกันคุณภาพ (Quality Assurance) ว่าเป็น ศัพท์ทางวิชาการที่วงการศึกษายืมมาจากภาคธุรกิจและอุตสาหกรรม โดยนำเข้ามาใช้เพื่อการบริหารและจัดการเชิงคุณภาพขององค์กรทางการศึกษา ซึ่งวิวัฒนาการของการบริหารและการจัดการเชิงคุณภาพทางภาคอุตสาหกรรมนั้น จะเริ่มจากระบบบริหารจัดการคุณภาพที่เน้นการตรวจจับ (Detection) ได้แก่ การตรวจสอบคุณภาพ (Quality Inspection) และการควบคุมคุณภาพ (Quality Control) ซึ่งทั้งสองกิจกรรมนี้จะเน้นที่การพัฒนาความแม่นยำของเครื่องมือและประสิทธิภาพของเทคนิคที่ใช้ตรวจจับความผิดที่เกิดขึ้นแล้ว จุดอ่อนของการบริหารและการจัดการเชิงคุณภาพ คือ เป็นการลงมือกระทำ หลังจากข้อผิดพลาดหรือปัญหาได้เกิดขึ้นแล้ว ต่อมาจึงมีการพัฒนาระบบการบริหารจัดการเชิงคุณภาพที่เน้นการป้องกันก่อนที่ความผิดพลาดจะเกิดขึ้น (Preventive) ได้แก่ การประกันคุณภาพ และการจัดการเชิงคุณภาพทั้งระบบ (Total Quality Management หรือ TQM)

วันทยา วงศ์ศิลปภิรมย์ (2545 : 4) กล่าวถึง แนวคิด หลักการและเงื่อนไขสำคัญบางประการในการประกันคุณภาพการศึกษาที่ดี คือ

1. การกระจายอำนาจ (Decentralization) สถานศึกษาจะพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้อย่างเต็มที่ ก็ต่อเมื่อสถานศึกษาเอง จะต้องมีความเป็นอิสระเพียงพอที่จะคิด ตัดสินใจทั้งด้านการบริหาร วิชาการและการใช้จ่ายงบประมาณ ซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ต้องการจะให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาสู่สถานศึกษาและท้องถิ่นให้มากที่สุด
2. การมีส่วนร่วม (Participation) โดยการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stake - holders) กับผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมประเมิน และร่วมรับผิดชอบกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
3. การเสริมสร้างพลัง (Empowerment) โดยสร้างความรู้ ทักษะ ความมั่นใจแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อสร้างโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
4. การสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบในพันธภาวะ (Accountability) การศึกษามีใช้เรื่องของคนใดคนหนึ่ง หรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง แต่เป็นเรื่องของทุกคน ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้น จึงต้องสร้างให้ทุกคนมีสำนึกในหน้าที่ของตน ที่มีต่อการศึกษา เช่น หน้าที่ของความเป็นบิดา มารดา หรือครู เป็นต้น นอกจากนี้ กระบวนการทำงานและผลงานของสถานศึกษาแห่งนั้นต้องสามารถที่จะตรวจสอบได้ทุกเมื่อ โดยสังคมและประชาชน

5. การปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง (Continuous Quality Improvement)

การตรวจสอบ ทั้งภายในและภายนอกในบริบทของการประกันคุณภาพ มีจุดประสงค์สำคัญ เพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับสำหรับใช้ในการวางแผนเพื่อการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง มิใช่ การจับผิดหรือการตัดสินให้รางวัลหรือให้โทษ

จากการศึกษา เรื่อง แนวคิดของการประกันคุณภาพการศึกษา สรุปได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษา มีแนวคิดจากการจัดการเชิงคุณภาพของสถานศึกษาที่เน้นการป้องกันก่อนที่ความผิดพลาดจะเกิดขึ้น รวมถึงแนวคิดในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมว่าผลผลิตทางการศึกษา ซึ่งได้แก่ ผู้เรียนจะมีคุณภาพตามเป้าหมาย หรือพันธกิจที่ได้ร่วมกันกำหนดไว้ โดยมีระบบการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและร่วมรับผิดชอบ

1.3 แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา

สำหรับแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษานั้น ได้มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและนักการศึกษา ให้ความหมายไว้สอดคล้องกัน ดังนี้ คือ

กรมสามัญศึกษา (2542 : 5 - 9) โดยคณะกรรมการอำนวยการประกันคุณภาพการศึกษา ได้กำหนดแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาในสังกัด ว่าต้องประกอบด้วย การดำเนินงานอย่างเป็นระบบ รวม 3 ขั้นตอน คือ

1. ระบบการควบคุมคุณภาพการศึกษา (Quality Control) หมายถึง กลไกของกระบวนการพัฒนาหรือแนวดำเนินงาน เพื่อเข้าสู่คุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ได้แก่ การกำหนดมาตรฐานการศึกษาและกำหนดตัวชี้วัดมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งเป็นการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐาน ทั้งด้านผลผลิต ด้านปัจจัย และด้านกระบวนการ เพื่อเป็นกรอบแนวทางการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ และการประกันคุณภาพการศึกษา และการพัฒนาเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา เป็นกรดำเนินงานเพื่อพัฒนาปัจจัยทางการศึกษาต่างๆ ที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานตามที่กำหนด ได้แก่ การพัฒนาครูเข้าสู่มาตรฐานวิชาชีพ การพัฒนาผู้บริหารการศึกษาเข้าสู่มาตรฐานวิชาชีพ การพัฒนากระบวนการบริหารจัดการ การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน และการสนับสนุนปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน

2. ระบบการตรวจสอบ ทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา (Internal Quality Audit and Intervention) หมายถึง กลไกของกระบวนการพัฒนาหรือดำเนินงาน เพื่อให้

ได้ข้อมูลสารสนเทศในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาที่ได้กำหนดไว้ ได้แก่ การติดตามและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในของโรงเรียน ซึ่งเป็นการดำเนินงาน เพื่อประเมินความก้าวหน้าของการจัดการศึกษา โดยให้โรงเรียนได้ประเมินตนเองเพื่อปรับปรุง และพัฒนา แล้วจัดทำรายงานผลการจัดการศึกษาเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน และการกำหนดมาตรฐานการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ที่มีคุณภาพไม่ถึงเกณฑ์ มาตรฐาน ซึ่งเป็นการดำเนินการของหน่วยงานระดับกรม เขตการศึกษา จังหวัดเพื่อใช้มาตรการ ต่างๆ ในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้ขึ้นไปตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา

3. ระบบการประเมินและรับรองคุณภาพการศึกษา (Quality Assessment)

หมายถึง กลไกของกระบวนการพัฒนาหรือแนวดำเนินงานในการประเมินคุณภาพการศึกษา โดยมุ่งการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ได้แก่ การประเมินเพื่อรับรองมาตรฐานคุณภาพ การศึกษาของโรงเรียน ซึ่งเป็นการดำเนินงานเพื่อให้กระทรวงศึกษาธิการ และสถาบันส่งเสริม การประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ รับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียนในระดับกระทรวง ระดับชาติ และระดับนานาชาติตามลำดับ สำหรับโรงเรียนใดที่ผ่านการ ประเมินจะได้รับใบรับรองมาตรฐานการศึกษาหรือรับรองคุณภาพจากกระทรวงศึกษาธิการ สถาบันส่งเสริมการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ และให้โรงเรียนเฝ้าระวัง คุณภาพการศึกษาให้ขึ้นไปตามมาตรฐาน ตลอดระยะเวลาที่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพ การศึกษา

ทั้งนี้ กรมสามัญศึกษา ได้กำหนดโครงสร้างและกรอบการดำเนินงาน เพื่อ นำไปสู่ความสำเร็จของการดำเนินงานตามแนวทางดังกล่าว สรุปได้ดังแผนภูมิที่ 2 และตารางที่ 1 ดังต่อไปนี้ คือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แผนภูมิที่ 2 แสดง โครงสร้างการประกันคุณภาพการศึกษา ของกรมสามัญศึกษา

ตารางที่ 1 แสดงกรอบการดำเนินงานตามแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาระดับมัธยมศึกษา

องค์ประกอบหลัก	กิจกรรมหลัก	แนวดำเนินงาน
1. การควบคุมคุณภาพการศึกษา	1. กำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ในโรงเรียน 2. การพัฒนาเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา	1. ศึกษามาตรฐานการศึกษา ด้านผลผลิต กระบวนการ และปัจจัย 2. ปรับเพิ่มมาตรฐานให้สอดคล้องกับสภาพของโรงเรียน 3. จัดทำข้อมูลพื้นฐานการศึกษาระดับโรงเรียน 4. รายงานผลการดำเนินงาน ให้หน่วยงานต้นสังกัด และเปิดเผยต่อสาธารณชน 1. จัดทำแผนพัฒนาบุคลากร ของโรงเรียนที่สอดคล้องกับกรอบ ของเขตพื้นที่การศึกษา และดำเนินงานตามกรอบ 2. ส่งเสริม และสนับสนุนให้ครูทุกคน ได้มีความรู้ ความเข้าใจ และยินยอมพร้อมใจที่จะดำเนินงาน 3. รายงานผลการดำเนินงาน ให้เขตพื้นที่การศึกษาทราบ
2. การตรวจสอบ ทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา	1. การตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในของโรงเรียน	1. ประเมินความก้าวหน้าคุณภาพของโรงเรียน และคุณภาพการจัดการศึกษา 2. จัดทำรายงานความก้าวหน้า เสนอต่อผู้ปกครอง ชุมชน สังคมและเขตพื้นที่การศึกษา 3. เตรียมความพร้อม รับการตรวจสอบจากคณะกรรมการตรวจสอบ

ตารางที่ 1 (ต่อ)

องค์ประกอบหลัก	กิจกรรมหลัก	แนวดำเนินงาน
3. การประเมินและ รับรองคุณภาพ	2. กำหนดมาตรฐาน การปรับปรุงคุณภาพ การศึกษาของโรงเรียน ที่มีคุณภาพไม่ถึง เกณฑ์มาตรฐาน การศึกษา	1. นำมาตรการปรับปรุงคุณภาพ การศึกษาไปดำเนินการ 2. จัดทำรายงานผลการตรวจสอบ และปรับปรุงคุณภาพการศึกษา เสนอ ต่อเขตพื้นที่ และสาธารณสุขนทราบ
	1. การประเมินและ รับรอง มาตรฐาน คุณภาพการศึกษาของ โรงเรียน	1. ศึกษาแนวทางการประเมิน และ รับรองคุณภาพการศึกษา 2. วางกรอบดำเนินการ เพื่อขอรับ การประเมินเพื่อรับรองคุณภาพ การศึกษา 3. รับการประเมิน 4. จัดทำรายงานคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียน 5. รักษาคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียน

นอกจากนี้ กรมสามัญศึกษา ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ตามแนวทางการดำเนินงาน
ประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัด ให้ผู้เกี่ยวข้องปฏิบัติ สรุปได้ดังนี้ คือ

1. คณะกรรมการอำนวยการประกันคุณภาพการศึกษา กรมสามัญศึกษา มี
บทบาทหน้าที่ ดังนี้

- 1.1 กำหนดนโยบาย มาตรการ แผนการดำเนินงานการประกันคุณภาพ
การศึกษาของกรมสามัญศึกษา
- 1.2 อำนวยการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา กรมสามัญศึกษา
- 1.3 ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการประสานการใช้ทรัพยากรเพื่อประกัน
คุณภาพการศึกษาของกรมสามัญศึกษา
- 1.4 เสนอแนะให้คำปรึกษา แก้ไขปัญหาต่างๆ อันเกิดจากการดำเนินงาน
ประกันคุณภาพการศึกษาของกรมสามัญศึกษา

1.5 เร่งรัด กำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินการประกันคุณภาพ การศึกษา ของกรมสามัญศึกษา

2. ศูนย์อำนวยการประกันคุณภาพการศึกษา กรมสามัญศึกษา มีบทบาท หน้าที่ ดังนี้

2.1 พัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา กรมสามัญศึกษา

2.2 จัดทำแผนการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา กรมสามัญศึกษา

2.3 ประสานงาน สนับสนุน เสนอแนะและให้คำปรึกษาการดำเนินงานตาม แผนการประกันคุณภาพการศึกษา ระหว่างเขตการศึกษา จังหวัดและ โรงเรียน

2.4 เร่งรัด กำกับ ติดตามให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการเป็น ไปตาม ระบบการประกันคุณภาพการศึกษากรมสามัญศึกษา

2.5 ประเมินผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา

2.6 รายงานผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา เสนอต่อ คณะกรรมการอำนวยการการประกันคุณภาพการศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

2.7 ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น เพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน ประกันคุณภาพการศึกษา กรมสามัญศึกษา

2.8 ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา และหา มาตรการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา

2.9 ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

3. คณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา กรมสามัญศึกษา ระดับเขตการศึกษา มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

3.1 กำหนดแผนงานการนิเทศ สนับสนุน ส่งเสริมการประกันคุณภาพ การศึกษาของ โรงเรียนในเขตการศึกษา

3.2 ดำเนินงานให้เป็น ไปตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ของ กรมสามัญศึกษา

3.3 นิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานประกันคุณภาพ การศึกษาของ โรงเรียนในเขตการศึกษา

3.4 รายงานผลการประกันคุณภาพการศึกษา ภาพรวมของเขตการศึกษาให้ กรมสามัญศึกษาทราบ

3.5 แต่งตั้งคณะทำงานประกันคุณภาพการศึกษาในระดับเขตการศึกษา

3.6 ปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่กรมสามัญศึกษามอบหมาย

4. คณะกรรมการการประกันคุณภาพการศึกษา กรมสามัญศึกษา ระดับจังหวัด มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

4.1 กำหนดแผนการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษาในจังหวัด ให้สอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ของกรมสามัญศึกษา

4.2 ดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนการประกันคุณภาพการศึกษา กรมสามัญศึกษา

4.3 ส่งเสริม สนับสนุน ให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษาในจังหวัด

4.4 นิเทศ ให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียน

4.5 เร่งรัด กำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานประกันคุณภาพ การศึกษาของโรงเรียน

4.6 รายงานผลและเผยแพร่การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาต่อหน่วยงานต้นสังกัดและสาธารณชน

4.7 แต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับจังหวัด

4.8 ปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่กรมสามัญศึกษามอบหมาย

5. คณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา กรมสามัญศึกษา ระดับโรงเรียน มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

5.1 กำหนดแผนการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้ สอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษา กรมสามัญศึกษา

5.2 ดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนการประกันคุณภาพการศึกษา กรมสามัญศึกษา

5.3 ประสานงานและระดมความร่วมมือ จากชุมชน และหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

5.4 เร่งรัด กำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานประกันคุณภาพ การศึกษาของโรงเรียน

5.5 รายงานผลและเผยแพร่การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาต่อ
หน่วยงานต้นสังกัด และสาธารณชน

5.6 แต่งตั้งคณะทำงานการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับโรงเรียน

5.7 ปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่กรมสามัญศึกษามอบหมาย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542 : 45 - 48) ได้กล่าวถึง แนวทาง
การประกันคุณภาพการศึกษาตามที่ได้ระบุไว้ใน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ไว้ดังนี้ คือ

มาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและ
มาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการ
ประกันคุณภาพภายนอก ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็น ไป
ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษา จัดให้มีระบบการประกัน
คุณภาพภายในสถานศึกษา และถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการ
บริหารสถานศึกษา ที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอหน่วยงาน
ต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและ
มาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก

มาตรา 49 ให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา
มีฐานะเป็นองค์กรมมหาชน ทำหน้าที่ พัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการ
ประเมินผลการจัดการศึกษา เพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยคำนึงถึง
ความมุ่งหมาย หลักการและแนวการจัดการศึกษาแต่ละระดับที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้
ให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้ง
ในทุกห้าปี นับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
และสาธารณชน

มาตรา 50 ให้สถานศึกษาให้ความร่วมมือในการจัดเตรียมเอกสาร หลักฐาน
ต่างๆ ที่มีข้อมูลเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ตลอดจน ใ้บุคลากร คณะกรรมการของสถานศึกษา
รวมทั้ง ผู้ปกครอง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ให้ข้อมูลเพิ่มเติม ในส่วนที่พิจารณา
เห็นว่า เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการกิจของสถานศึกษา ตามคำร้องขอของสำนักงานรับรอง
มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา หรือบุคคล หรือหน่วยงานภายนอก ที่สำนักงาน
ดังกล่าวรับรอง ที่ทำการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษานั้น

มาตรา 51 กรณีที่ผลการประเมินภายนอกของสถานศึกษาใดไม่ได้มาตรฐานที่กำหนด ให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา จัดทำข้อเสนอแนะในการปรับปรุง แก้ไขต่อหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้สถานศึกษาปรับปรุงแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด หากมิได้ดำเนินการดังกล่าว ให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา รายงานต่อคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือคณะกรรมการการอุดมศึกษา เพื่อดำเนินการให้มีการปรับปรุงแก้ไข

จากการศึกษา แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา สรุปได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษา มีแนวทางการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน คือ การควบคุมคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบ ทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา และการประเมินและรับรองคุณภาพการศึกษา โดยต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องจากการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และสำหรับ โรงเรียนในสังกัด กรมสามัญศึกษานั้น กรมสามัญศึกษาได้กำหนดแนวทางในการดำเนินงาน ตามบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องแต่ละระดับไว้ชัดเจน สอดรับกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ทั้งนี้ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

2. มาตรฐานการศึกษา

2.1 ความหมายและองค์ประกอบของมาตรฐานการศึกษา

สำหรับความหมายและองค์ประกอบของมาตรฐานศึกษานั้น มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกล่าวถึงไว้สอดคล้องกัน ดังนี้

กรมสามัญศึกษา (2542 : 5) ได้ให้ความหมายของมาตรฐานการศึกษาว่า หมายถึงข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะหรือคุณภาพที่พึงประสงค์ และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้น ในสถานศึกษาทุกแห่ง เพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับส่งเสริมและกำกับดูแล ตรวจสอบ ประเมินผล และประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งสถานศึกษาจะต้องจัดทำขึ้นให้ครอบคลุม ทั้งด้านผลผลิต กระบวนการ และปัจจัย สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของกรมสามัญศึกษา รวม 26 มาตรฐาน 130 ตัวชี้วัด ดังนั้น การที่จะให้โรงเรียนต่างๆ จัดการศึกษาให้ได้ผลผลิตตามจุดหมายของหลักสูตรและมีคุณภาพ กรมสามัญศึกษาจะต้องมีการกำหนด มาตรฐานและตัวชี้วัดกลางในด้านผลผลิต ด้านปัจจัย และด้านกระบวนการจัดการศึกษาเพื่อให้โรงเรียนต่างๆ ใช้เป็นแนวทางการบริหารการศึกษาให้ได้คุณภาพตามมาตรฐานและตัวชี้วัดที่กำหนดไว้

กระทรวงศึกษาธิการ (2542 : 6 - 8) ได้กล่าวถึงมาตรฐานการศึกษา ว่าหมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์ และมาตรฐานที่ต้องการจะให้เกิดขึ้นใน สถานศึกษาทุกแห่ง และเป็นหลักเกณฑ์ในการเทียบเคียง สำหรับการส่งเสริม กำกับและดูแล การตรวจตรา การประเมินผล และการประกันคุณภาพทางการศึกษา ประกอบด้วย มาตรฐาน ด้านผู้เรียน มาตรฐานด้านปัจจัย และมาตรฐานด้านกระบวนการ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้ คือ

1. มาตรฐานด้านผู้เรียน

- 1.1 มีความรู้และทักษะพื้นฐานตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน
- 1.2 มีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ มีวิจารณญาณ ทิศสร้างสรรค์ และมี

วิสัยทัศน์

- 1.3 เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้
- 1.4 มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์
- 1.5 มีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรีและกีฬา
- 1.6 รู้จักตนเอง พึ่งตนเองได้ และมีบุคลิกภาพที่ดี
- 1.7 มีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี ปลอดภัยจากสิ่งเสพติดให้โทษ
- 1.8 มีทักษะในการจัดการและทำงาน รักการทำงาน มีเจตคติที่ดี

ต่ออาชีพสุจริต และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

- 1.9 เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชนและสังคม สามารถดำรงชีวิตใน สังคมอย่างมีความสุข และปฏิบัติตามวิถีประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
- 1.10 มีจิตสำนึกที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม อนุรักษ์ภูมิปัญญาไทย

ศิลปวัฒนธรรมไทย ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2. มาตรฐานด้านปัจจัย

- 2.1 ผู้เรียนมีความพร้อมและวุฒิภาวะที่จะเรียนรู้เหมาะสมกับวัย
- 2.2 มีครูเพียงพอในการจัดการเรียนการสอน
- 2.3 ครูมีลักษณะตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู
- 2.4 ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ ความสามารถและมีคุณลักษณะที่ดี

ในการบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- 2.5 ผู้ปกครองและชุมชนให้ความสนับสนุนร่วมมือในการจัดการศึกษาและ

พัฒนาสถานศึกษา มีหลักสูตร เอกสารประกอบหลักสูตร สื่อการเรียนการสอนหลากหลาย เพียงพอ และมีประสิทธิภาพที่จะสร้างเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

2.6 งบประมาณ พัสดุ ครุภัณฑ์ อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมเอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอน

3. มาตรฐานด้านกระบวนการ

3.1 โรงเรียนมีการบริหารงานและจัดการ ด้านวิชาการ ธุรการ การเงิน กิจกรรมนักเรียน บุคลากร อาคารสถานที่ และความสัมพันธ์กับชุมชน อย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ

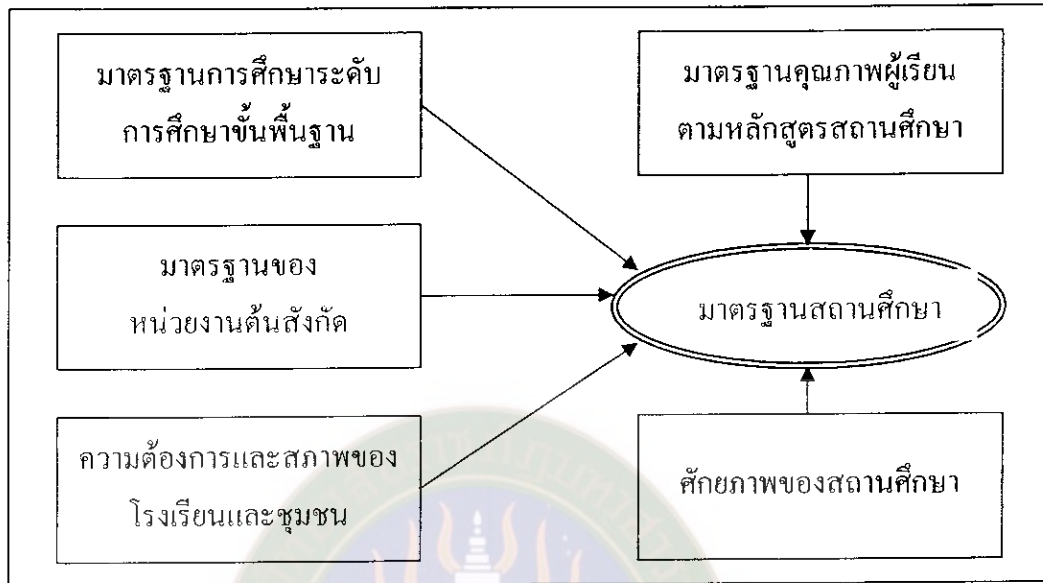
3.2 โรงเรียนจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตรอย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ

3.3 การพัฒนาครูและบุคลากรอื่น

3.4 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2545 : 3) กล่าวถึง มาตรฐานการศึกษาว่าเป็นสภาพที่พึงประสงค์หรือสภาพที่พึงปรารถนาจะเกิดขึ้น ทั้งในเชิงปริมาณหรือคุณภาพ แสดงได้โดยประสิทธิภาพของสถานศึกษาในการพัฒนาผู้เรียนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ปัจจุบันนี้ มาตรฐาน โรงเรียนยังถูกกำหนดให้เป็นเป้าหมายหลักของระบบประกันคุณภาพทางการศึกษาด้วย การจัดแบ่งประเภทของมาตรฐานการศึกษา หากมองภาพเชิงระบบ สามารถที่จะกำหนดมาตรฐานได้ทุกองค์ประกอบของระบบ นั่นคือ มาตรฐานด้านปัจจัย ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จะต้องใช้เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด มาตรฐานด้านปัจจัย จะเกี่ยวข้องกับบุคลากร และงบประมาณ ทั้งด้านความเพียงพอและคุณภาพ รวมทั้ง การจัดการด้วย ส่วนมาตรฐานด้านกระบวนการนั้น ประกอบด้วย การบริหารและการจัดการเรียนการสอน สำหรับมาตรฐานด้านผลผลิต จะมุ่งเน้นที่คุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2545 : 2 - 3) กล่าวถึง มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาว่า เป็นกุญแจสำคัญและเป็นเป้าหมายสูงสุดของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาอาจทำวิเคราะห์และสังเคราะห์มาจากมาตรฐานการศึกษาจากหลายหน่วยงาน ไม่ว่าจะเป็นมาตรฐานสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา มาตรฐานของหน่วยงานต้นสังกัด และมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือ สถานศึกษาอาจทำการพัฒนามาตรฐานขึ้นใหม่เป็นของตนเองก็ได้ โดยมุ่งเน้นให้มาตรฐานของสถานศึกษามีความสอดคล้องกับสภาพของสถานศึกษาและชุมชน และศักยภาพของสถานศึกษาเป็นสำคัญ ดังแผนภูมิที่ 3 ต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 3 แสดงการพัฒนามาตรฐานสถานศึกษา

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2545 : 2) ได้กล่าวถึง มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการ ว่าประกอบด้วย มาตรฐานรวม 3 ด้าน ได้แก่ มาตรฐานด้านผู้บริหาร มาตรฐานด้านครู และมาตรฐานด้านผู้เรียน จากการศึกษา เรื่อง ความหมายและองค์ประกอบของมาตรฐานการศึกษา สรุปได้ว่า มาตรฐานการศึกษา หมายถึง ข้อกำหนดที่เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์หรือคุณภาพที่ต้องการ ให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง ใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริม กำกับ ดูแล ตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษา โดยสถานศึกษาต้องจัดทำให้ครอบคลุม ทั้งในด้าน ผลผลิต ด้านกระบวนการ และด้านปัจจัย

2.2 กรอบมาตรฐานคุณภาพการศึกษาด้านผลผลิต ของกรมสามัญศึกษา

สำหรับกรอบของมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ด้านผลผลิตนั้น กรมสามัญศึกษา (2542 : 5 - 8) ได้กำหนดให้โรงเรียนในสังกัด ดำเนินการพัฒนาตามตัวชี้วัด และดำเนินการจัด ให้มีการประเมินผลเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง ดังมีรายละเอียดสรุปได้ดังตารางที่ 2 ต่อไปนี้ คือ

ตารางที่ 2 แสดงกรอบมาตรฐานคุณภาพการศึกษาด้านผลผลิต ของกรมสามัญศึกษา

มาตรฐาน	ตัวชี้วัด
มาตรฐานที่ 1 มีความรู้และทักษะพื้นฐานตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ การประเมินตามหลักสูตร 2. สามารถใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ 3. สามารถใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร ได้อย่างน้อย 1 ภาษา
มาตรฐานที่ 2 มีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ และ มีวิสัยทัศน์	<ol style="list-style-type: none"> 1. สามารถเรียนรู้และปฏิบัติงานโดยใช้ กระบวนการ ได้อย่างเหมาะสม 2. สามารถจำแนกและเปรียบเทียบข้อมูล แล้วสรุปเป็นความคิดรวบยอด 3. สามารถประเมินความน่าเชื่อถือ และ ความถูกต้องของข้อมูล เลือกและประยุกต์ใช้ ข้อมูล ได้อย่างเหมาะสม 4. สามารถวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาได้ อย่างเหมาะสม 5. สามารถใช้แนวคิด วิธีการใหม่ๆ ที่เหมาะสม ในการปฏิบัติงาน 6. สามารถคาดการณ์และกำหนดเป้าหมาย วางแผนและปฏิบัติงานได้อย่างเป็นระบบ

ตารางที่ 2 (ต่อ)

มาตรฐาน	ตัวชี้วัด
<p>มาตรฐานที่ 3 เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีความกระตือรือร้นและมีความสนใจที่จะเรียนรู้จากแหล่งความรู้ต่างๆ และรู้จักตั้งคำถามเพื่อหาเหตุผล 2. มีนิสัยรักการอ่านและค้นคว้าหาความรู้ สามารถใช้ห้องสมุด แหล่งความรู้หรือสื่อต่างๆ ทั้งในและนอกโรงเรียน 3. สามารถเลือกใช้วิธีการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสาร เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง 4. สามารถสรุปประเด็นจากการเรียนรู้ และประสบการณ์ด้วยตนเองได้อย่างถูกต้อง และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
<p>มาตรฐานที่ 4 มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีวินัย มีความรับผิดชอบและปฏิบัติตนตามหลักเบื้องต้นของแต่ละศาสนา 2. มีความเมตตากรุณา ซื่อสัตย์สุจริต 3. ใช้สิ่งของและทรัพย์สินอย่างประหยัด และคุ้มค่าทั้งของตนเองและส่วนรวม 4. ปฏิบัติตนตามขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมไทย และค่านิยมที่พึงประสงค์
<p>มาตรฐานที่ 5 มีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรีและกีฬา</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ชื่นชมและเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬาด้วยความเต็มใจ 2. มีความสามารถพื้นฐานและปฏิบัติกิจกรรมด้านศิลปะ ดนตรีและกีฬาอย่างสม่ำเสมอ

ตารางที่ 2 (ต่อ)

มาตรฐาน	ตัวชี้วัด
<p>มาตรฐานที่ 6 รู้จักตนเอง พึ่งตนเองได้ และมีบุคลิกภาพที่ดี</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. รู้ถึงความถนัด ความสามารถ ความสนใจ ข้อดี ข้อด้อยของตนเอง ปรับปรุงและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ 2. มีความภูมิใจในตนเอง มีความมั่นใจกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมและให้เกียรติผู้อื่น 3. สามารถกำหนดเป้าหมาย แนวทางตัดสินใจ และแก้ปัญหาของตนเองได้ 4. ใช้คำพูด กิริยามารยาท และแต่งกายได้ตามกาลเทศะ
<p>มาตรฐานที่ 7 มีสุขนิสัย สุขภาพและสุขภาพจิตที่ดี ปลอดภัยสิ่งเสพติดให้โทษ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. รู้จักเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ตามหลักโภชนาการ 2. ออกกำลังกายและเล่นกีฬาอย่างเป็นปกติวิสัย 3. ดูแลรักษาสุขภาพและป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากอุบัติเหตุ 4. ไม่เสพสิ่งเสพติด และปลอดภัยสิ่งมอมเมา รวมทั้ง ไม่แสวงหาผลประโยชน์ 5. สามารถปฐมพยาบาลและปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม เมื่อเกิดกรณีฉุกเฉิน 6. มีน้ำหนัก ส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐานเด็กไทย 7. มีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์มาตรฐาน 8. มีความร่าเริงแจ่มใส มีสัมพันธภาพที่ดีกับครู เพื่อน และบุคคลทั่วไป 9. มีความมั่นคงทางอารมณ์ 10. รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของสังคมและปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม

ตารางที่ 2 (ต่อ)

มาตรฐาน	ตัวชี้วัด
<p>มาตรฐานที่ 8</p> <p>มีทักษะในการจัดการและการทำงาน รักการทำงาน มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. เห็นภาพของงานตลอดแนว และสามารถทำงานตามลำดับขั้นตอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2. สามารถทำงานได้อย่างคล่องแคล่ว ถูกต้อง และได้ผลงานที่มีคุณภาพ 3. สามารถใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อให้ได้ผลงานที่มีคุณภาพ 4. สามารถประเมินเพื่อปรับปรุงวิธีการทำงานให้มีความเหมาะสมอยู่เสมอ 5. มีความขยัน อดทน สะเอียดรอบคอบ ในการทำงาน 6. ทำงานอย่างมีความสุข และภูมิใจในผลงานของตนเอง 7. เห็นประโยชน์ เห็นคุณค่าในอาชีพสุจริตและสามารถทำงานเพื่อหารายได้ระหว่างเรียน 8. สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
<p>มาตรฐานที่ 9</p> <p>เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชนและสังคม สามารถดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข และปฏิบัติตามวิถีประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง 2. รักษาสิทธิเสรีภาพของตนเองและเคารพในสิทธิภาพของผู้อื่น 3. ปฏิบัติตนตามกฎหมายและระเบียบประเพณีของสังคม 4. ร่วมกิจกรรมในการพัฒนาครอบครัว โรงเรียน ชุมชนและสังคม 5. ร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

ตารางที่ 2 (ต่อ)

มาตรฐาน	ตัวชี้วัด
มาตรฐานที่ 10 มีจิตสำนึกที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม อนุรักษ์ภูมิปัญญาไทย ศิลปวัฒนธรรมไทย ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1. ปฏิบัติตนโดยคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม 2. มีความรู้ เห็นคุณค่า และนำภูมิปัญญาไทย ศิลปวัฒนธรรมไทยมาประยุกต์ใช้ 3. มีความรู้ เห็นคุณค่าและใช้ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมอย่างประหยัดและคุ้มค่า 4. มีส่วนร่วมในการปกป้อง ฟื้นฟู บำรุงรักษา ศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม

จากการศึกษา เรื่อง มาตรฐานการศึกษาด้านผลผลิต ของกรมสามัญศึกษา สรุปได้ว่า มาตรฐานด้านคุณภาพการศึกษาด้านผลผลิต หมายถึง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาด้านผลผลิตของกรมสามัญศึกษา ที่โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการพัฒนาและรับการประเมิน ซึ่งมีทั้งสิ้น 10 มาตรฐาน 50 ตัวชี้วัด แต่สำหรับในการประเมินในรอบแรก ปีการศึกษา 2545 นั้น กรมสามัญศึกษา กำหนดให้ดำเนินการประเมินเพียง 7 มาตรฐาน รวม 37 ตัวชี้วัด ซึ่งผู้วิจัย ได้นำมาใช้เป็นกรอบของการวิจัยในครั้งนี้

3. การจัดการศึกษาในรูปแบบของสหวิทยาเขต

3.1 ระเบียบกรมสามัญศึกษาว่าด้วยการจัดการศึกษาแบบสหวิทยาเขต พ.ศ. 2542

กรมสามัญศึกษา เห็นสมควรพัฒนาคุณภาพ ด้านการจัดการเรียนการสอนและสร้างค่านิยม หรือศรัทธาของประชาชนที่มีต่อ โรงเรียน อันจะส่งผลต่อการส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนใน โรงเรียนใกล้บ้านและ โรงเรียนทุกโรงเรียนของกรมสามัญศึกษา ที่มีมาตรฐานและคุณภาพใกล้เคียงกัน ดังนั้น อาศัยความในมาตรา 32 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 กรมสามัญศึกษาจึงวางระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า ระเบียบกรมสามัญศึกษาว่าด้วยการจัดการศึกษาแบบสหวิทยาเขต พ.ศ. 2542

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศใช้ระเบียบนี้เป็นต้นไป

ข้อ 3 บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่งอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้ หรือซึ่งขัดแย้งกับระเบียบนี้ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ 4 ในระเบียบนี้

สหวิทยาเขต หมายความว่า การจัดรวมโรงเรียนในพื้นที่ใกล้เคียงกันเข้าด้วยกัน โดยมีการบริหารจัดการปัจจัยการบริหารร่วมกัน เพื่อให้ทุกโรงเรียนมีมาตรฐานและคุณภาพใกล้เคียงกัน

ปัจจัยการบริหาร หมายความว่า บุคลากร เงิน วัสดุ ครุภัณฑ์ อาคารสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก แนวคิดและวิธีการบริหารจัดการ

โรงเรียน หมายความว่า โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา

ผู้บริหารโรงเรียน หมายความว่า ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา

สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด หมายความว่า รวมถึง สำนักงานสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร

ผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัด หมายความว่า รวมถึง ผู้อำนวยการสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร

ข้อ 5 ให้อธิบดีกรมสามัญศึกษารักษาการให้เป็นไปตามระเบียบนี้และให้มีอำนาจ ตัดความและวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้

หมวดที่ 1

การจัดองค์กรบริหารงานสหวิทยาเขต

ข้อ 6 ให้มีการจัดรวมโรงเรียนในพื้นที่ใกล้เคียงกันเข้าด้วยกัน เป็นสหวิทยาเขต โดยคำนึงถึง

1. พื้นที่บริการและหรือ
2. การคมนาคมและหรือ
3. ปัจจัยการบริหารและหรือ
4. เหตุผลความจำเป็นอื่นๆ

ข้อ 7 ให้แต่ละสหวิทยาเขต มีคณะกรรมการบริหารสหวิทยาเขต ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียนทุกโรงเรียนในสหวิทยาเขต และที่ปรึกษาจำนวนหนึ่งตามความเหมาะสม

ให้คณะกรรมการบริหารสหวิทยาเขต เลือกรวมการเป็นประธาน 1 คน รองประธาน 1 คน และเลขานุการ 1 คน โดยให้ประธาน รองประธาน และเลขานุการ มีวาระการปฏิบัติงานคราวละ 2 ปีงบประมาณ

ให้มีสำนักงานสหวิทยาเขต อยู่ในโรงเรียนที่ผู้บริหารดำรงตำแหน่งประธาน กรรมการบริหารสหวิทยาเขต

ประธานกรรมการบริหารสหวิทยาเขต โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการบริหารสหวิทยาเขต มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- 1) ดำเนินงานของสหวิทยาเขต ให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นในระบบบริหารการจัดการศึกษาในทุกโรงเรียนในสหวิทยาเขตนั้น
- 2) ดำเนินงานของสหวิทยาเขตในรูปแบบของการระดมปัจจัยการบริหารให้เกิดประโยชน์สูงสุดร่วมกัน
- 3) พิจารณาให้ความเห็นชอบ เรื่องนโยบายแผนงานของสหวิทยาเขต
- 4) อนุมัติเงินงบประมาณ เพื่อการใช้จ่ายภายในสหวิทยาเขต
- 5) พิจารณาดำเนินการให้ข้าราชการครู ไปช่วยปฏิบัติราชการในโรงเรียนอื่นในสหวิทยาเขต เพื่อประโยชน์ในด้านการเรียนการสอน ครั้งละไม่เกิน 1 ปีการศึกษา
- 6) ประเมินผล ติดตาม กำกับมาตรฐานคุณภาพการศึกษา
- 7) แต่งตั้งและยกเลิก คำสั่งแต่งตั้งอนุกรรมการ และเจ้าหน้าที่ประจำสำนักงานสหวิทยาเขต
- 8) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

คณะกรรมการบริหารสหวิทยาเขต มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- 1) กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ให้สอดคล้องกับจังหวัด กรมสามัญศึกษา และ กระทรวงศึกษาธิการ
- 2) กำหนดมาตรฐานวิชาการ และคุณภาพของนักเรียนในสหวิทยาเขต
- 3) กำหนดแผนการรับนักเรียนภายในสหวิทยาเขต ให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ
- 4) พิจารณาจัดสรรปัจจัยการบริหาร ที่นำไปใช้เพื่อการจัดการศึกษาภายในสหวิทยาเขต
- 5) พิจารณาจัดบุคลากรไปช่วยปฏิบัติราชการอื่นต่างโรงเรียน ในสหวิทยาเขต เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ได้ครั้งละไม่เกิน 1 ปีการศึกษา

6) ประเมินผลการดำเนินงานสหวิทยาเขต และรายงานต่อคณะกรรมการ
 อำนวยการสหวิทยาเขต สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด และกรมสามัญศึกษา

7) รวบรวมข้อมูลวิจัยส่งคณะกรรมการอำนวยการสหวิทยาเขต
 สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด และกรมสามัญศึกษา

8) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

ข้อ 8 ให้มีคณะกรรมการอำนวยการสหวิทยาเขตระดับจังหวัด ประกอบด้วย
 ผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัด เป็นประธาน ศึกษาพิเศษเขตการศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ
 จำนวนหนึ่งตามความเหมาะสมเป็นที่ปรึกษา ศึกษาพิเศษจังหวัดเป็นกรรมการ ประธาน
 กรรมการบริหารสหวิทยาเขต เป็นกรรมการ ให้คณะกรรมการเลือกกรรมการ 1 คน เป็น
 รองประธาน ผู้ช่วยผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัด 1 คน เป็นเลขานุการ และเจ้าหน้าที่ใน
 สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด 1 คน เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

ในกรณีที่คณะกรรมการอำนวยการสหวิทยาเขตระดับจังหวัด ตามวรรคหนึ่งมี
 จำนวนน้อยกว่า 5 คน ให้คณะกรรมการอำนวยการสหวิทยาเขตระดับจังหวัดเลือกผู้บริหาร
 โรงเรียนในจังหวัดนั้น เป็นกรรมการให้ครบจำนวน 5 คน และให้มีวาระการปฏิบัติงานคราวละ
 2 ปีงบประมาณ

ให้คณะกรรมการอำนวยการสหวิทยาเขตระดับจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- 1) จัดตั้งสหวิทยาเขต
- 2) จัดทำแผนแม่บท (Master Plan) การดำเนินงานสหวิทยาเขตระดับจังหวัด
- 3) รับทราบและอนุมัติแผนแม่บทและแผนปฏิบัติการ (Action Plan)

ประจำปีของสหวิทยาเขต และให้คำปรึกษาทั้งปวงเกี่ยวกับแผนดังกล่าว

- 4) สนับสนุน ส่งเสริมการปฏิบัติตามแผนแม่บทและแผนปฏิบัติการ
- 5) รับทราบผลการใช้แผนแม่บทและแผนปฏิบัติการของสหวิทยาเขต
- 6) พิจารณาคำเสนอของสหวิทยาเขต และจัดสรรปัจจัยการบริหาร
- 7) กำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของสหวิทยาเขตภายใน

จังหวัด

8) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

ข้อ 9 ให้ผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- 1) แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการสหวิทยาเขตระดับจังหวัด

และคณะกรรมการบริหารสหวิทยาเขต

2) ประกาศจัดตั้งสหวิทยาเขต ตามข้อเสนอของคณะกรรมการอำนวยการ สหวิทยาเขตระดับจังหวัด

3) ประกาศใช้แผนแม่บทสหวิทยาเขตระดับจังหวัด ตามข้อเสนอของ คณะกรรมการอำนวยการสหวิทยาเขตระดับจังหวัด

4) สนับสนุน ส่งเสริม กำกับและติดตามการปฏิบัติงานของสหวิทยาเขต

5) ดำเนินการขยายสหวิทยาเขตตามนโยบายของทางราชการ

6) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

หมวดที่ 2

แผนงานและโครงการของสหวิทยาเขต

ข้อ 10 ให้สหวิทยาเขตจัดทำและใช้แผนแม่บท แผนปฏิบัติการประจำปี ให้ สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยอาศัยแผนแม่บท ของคณะกรรมการอำนวยการสหวิทยาเขตระดับจังหวัดเป็นหลัก

ข้อ 11 แผนงานและโครงการของสหวิทยาเขตให้มีจุดประสงค์หลัก เพื่อให้ ทุกโรงเรียนในสหวิทยาเขตมีมาตรฐานและคุณภาพใกล้เคียงกัน ให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่น ในระบบบริหารจัดการศึกษาในทุกโรงเรียนในสหวิทยาเขต

ข้อ 12 การจัดทำแผนงาน งานและโครงการของแผนแม่บท และแผนปฏิบัติการ ประจำปีของสหวิทยาเขต ให้จัดทำแผนการรับนักเรียน และแผนพัฒนาคุณภาพการเรียน การสอนร่วมกัน โดยในส่วนของแผนพัฒนาการเรียนการสอนให้เน้นความร่วมมือ การใช้ปัจจัย การบริหารร่วมกัน

ข้อ 13 ให้สหวิทยาเขตจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีของ สหวิทยาเขต ประเมินผลการปฏิบัติงานของสหวิทยาเขต และรายงานผลต่อคณะกรรมการ อำนวยการของสหวิทยาเขตระดับจังหวัด

ข้อ 14 ให้สหวิทยาเขตเผยแพร่กิจกรรมของสหวิทยาเขตต่อสาธารณชนอย่างน้อย ปีละ 1 ครั้ง

หมวดที่ 3

การบริหารงานบุคคล

ข้อ 15 ให้ทุกโรงเรียนในสหวิทยาเขต จัดตารางสอนให้เอื้อประโยชน์ต่อการบริหารงานบุคคลและการบริหารจัดการการศึกษาร่วมกัน

ข้อ 16 การจัดบุคลากร ไปปฏิบัติการสอน หรือปฏิบัติราชการอื่นต่าง โรงเรียน ให้สหวิทยาเขตกำหนดเวลาที่แน่นอนตามความจำเป็น แต่ไม่เกินครั้งละ 1 ปีการศึกษา

ข้อ 17 ให้บุคลากรที่ไปปฏิบัติการสอนหรือปฏิบัติราชการอื่นต่าง โรงเรียนลงเวลามาปฏิบัติราชการ ณ โรงเรียนที่ไปปฏิบัติการสอนหรือปฏิบัติราชการอื่น และให้ถือว่าเวลาของการเดินทางไปปฏิบัติราชการต่างโรงเรียน เป็นเวลาปฏิบัติราชการด้วย ให้โรงเรียนที่บุคลากรไปปฏิบัติราชการดังกล่าว ส่งสำเนาหลักฐานบัญชีลงเวลามาปฏิบัติราชการ ไปยังโรงเรียนที่บุคลากรนั้นปฏิบัติราชการประจำตามเวลาที่กำหนด

ข้อ 18 โรงเรียนใดได้รับบุคลากรต่างโรงเรียน มาปฏิบัติการสอนหรือปฏิบัติราชการอื่น ให้ผู้บริหารโรงเรียนนั้นมีอำนาจบังคับบัญชาบุคลากรผู้นั้นด้วย

ข้อ 19 ผลการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ไปปฏิบัติการสอนหรือปฏิบัติราชการอื่นต่างโรงเรียน ให้นำไปประกอบการพิจารณาความดีความชอบประจำปีด้วย

หมวดที่ 4

การเงินและการพัสดุ

ข้อ 20 การเสนอของบประมาณ การจัดสรรเงินงบประมาณ เพื่อใช้ดำเนินงานของสหวิทยาเขต ให้เสนอขอหรือจัดในชื่อของโรงเรียนที่ผู้บริหารเป็นประธานสหวิทยาเขต ทั้งนี้ การจ่ายและการก่อหนี้ผูกพันเงินงบประมาณของโรงเรียนดังกล่าว ให้เป็นไปตามคำสั่งมอบอำนาจของกรมสามัญศึกษา

ข้อ 21 เงินและทรัพย์สินที่มีผู้บริจาค โดยมีวัตถุประสงค์สนับสนุน ส่งเสริมการดำเนินงานของสหวิทยาเขต ให้ผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นประธานกรรมการบริหารสหวิทยาเขต มีอำนาจดังนี้

- 1) พิจารณาการรับบริจาคเงินหรือทรัพย์สิน โดยให้ถือปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการรับเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้ทางราชการ
- 2) ก่อหนี้ผูกพันและอนุมัติจ่ายเงินในวงเงิน เท่ากับเงินงบประมาณที่ได้รับมอบอำนาจจากอธิบดีกรมสามัญศึกษา

วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการก่อกั้นผู้กักกัน การจ่ายเงินและการบัญชีให้เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ โดยเก็บหลักฐานการจ่ายไว้ให้พร้อมสำหรับการตรวจสอบ

ข้อ 22 การใช้จ่ายเงินบำรุงการศึกษา เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อโรงเรียนอื่นในสหวิทยาเขตเดียวกัน ให้เป็นไปตามที่สำนักงบประมาณอนุมัติ

ข้อ 23 พัสดุที่ได้รับจากการรับบริจาค หรือการจัดหาด้วยเงินตามข้อ 20 และ 21 ให้โรงเรียนที่เป็นประธานสหวิทยาเขตจัดทำบัญชีวัสดุ หรือทะเบียนครุภัณฑ์ของสหวิทยาเขตแยกต่างหากจากบัญชีหรือทะเบียนของโรงเรียน

ข้อ 24 การเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสหวิทยาเขต ให้ถือปฏิบัติดังนี้

1) ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ หรือค่าสอนพิเศษของบุคลากร ซึ่งไปปฏิบัติการสอนที่โรงเรียนอื่น ให้เบิกจ่ายจากโรงเรียนที่ไปปฏิบัติการสอน หรือจากเงินตามข้อ 20 ข้อ 21 และข้อ 22

2) ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปปฏิบัติราชการอื่น ให้เบิกจ่ายจากโรงเรียนที่ปฏิบัติราชการประจำหรือจากเงินตามข้อ 20 ข้อ 21 และข้อ 22

3) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานนอกจาก 1) และ 2) ให้เบิกจ่ายจากเงินตามข้อ 20 ข้อ 21 และ 22

ข้อ 25 กรณีมีการเปลี่ยนแปลงประธานกรรมการบริหารสหวิทยาเขต ให้ส่งมอบเงินและทรัพย์สิน (ถ้ามี) โดยจัดทำหลักฐานการส่งมอบไว้ต่อกัน

ข้อ 26 ให้คณะกรรมการบริหารสหวิทยาเขตจัดทำแผนการใช้จ่ายเงิน และการใช้พัสดุร่วมกันให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการประจำปี

ข้อ 27 ให้ประธานกรรมการบริหารสหวิทยาเขต แจ้งรายละเอียดการรับ - จ่ายเงิน ตามข้อ 20 และข้อ 21 ให้คณะกรรมการบริหารสหวิทยาเขตทราบทุกเดือน

หมวดที่ 5

บทเฉพาะกาล

ข้อ 28 ให้สหวิทยาเขตที่จัดตั้งขึ้นก่อนวันที่ระเบียบนี้มีผลใช้บังคับ เป็นสหวิทยาเขตตามระเบียบนี้ สหวิทยาเขตใดที่ยังไม่สอดคล้องกับระเบียบนี้ ให้ปรับปรุงแก้ไขให้เป็นไปตามระเบียบนี้ภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ระเบียบนี้มีผลใช้บังคับ

ประกาศ ณ วันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2542

3.2 การจัดโรงเรียนแบบสหวิทยาเขตของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองคาย

สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดหนองคาย รับนโยบายจากกรมสามัญศึกษา ให้จัดสหวิทยาเขตในจังหวัดหนองคาย โดยได้ประชุมผู้บริหารโรงเรียน และได้จัดแบ่งโรงเรียนตามแนวทางการจัดโรงเรียนแบบสหวิทยาเขตของกรมสามัญศึกษา ออกเป็น 9 กลุ่ม และเรียกกลุ่มโรงเรียนนั้นว่า สหวิทยาเขต และเรียกการจัดว่าเป็นการจัดโรงเรียน แบบสหวิทยาเขต และจัดการศึกษา โดยแบ่งเป็นงานสำคัญ 3 ด้าน คือ งานด้านปริมาณนักเรียน งานด้านคุณภาพนักเรียน และงานด้านคุณภาพการบริการจัดการศึกษา มีวัตถุประสงค์หลัก คือ การจัดการศึกษาให้ทั่วถึง มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ พัฒนาการจัดการศึกษาในลักษณะสหวิทยาเขตซึ่งเน้นการพัฒนากลุ่มสถานศึกษาที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกัน ทั้งนี้ เพื่อยกระดับมาตรฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในจังหวัดหนองคายให้ทัดเทียมกัน แก้ปัญหาการรับนักเรียน ให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนในโรงเรียนที่มีคุณภาพ และอยู่ใกล้บ้าน เพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ด้านการจัดการเรียนการสอนของครูและนักเรียน ระหว่างโรงเรียนในสหวิทยาเขต ให้มีการใช้ทรัพยากรร่วมกันในสหวิทยาเขต ให้นำระบบการบริหารจัดการมาใช้ในการดำเนินการ และเพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษา โดยมีเป้าหมายเชิงปริมาณ คือ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ร่วมกันรับนักเรียนได้ตามแผนที่กำหนดไว้ และมีเป้าหมายเชิงคุณภาพ คือ มีการจัดการเรียนการสอนมีคุณภาพและมาตรฐานทัดเทียมกัน และมีการพัฒนา คุณภาพและมาตรฐานการเรียนการสอนให้เป็นที่ยอมรับของประชาชนและผู้ปกครอง โดยมีรายละเอียดการจัด (สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดหนองคาย. 2544 : 1 - 4) ดังตารางที่ 3 ต่อไปนี้

ตารางที่ 3 แสดงรายชื่อโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดหนองคายจำแนกตามสหวิทยาเขต

ที่	ชื่อสหวิทยาเขต	โรงเรียน
1	ร่วมด้วยช่วยกัน	1. โสพิสัยพิทยาคม 2. นาดีพิทยาคม 3. โนนคำพิทยาคม 4. โพนทองประชาสรรค์ 5. ศรีชมภูวิทยา 6. หนองหัวช้างวิทยา

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ที่	ชื่อสหวิทยาเขต	โรงเรียน
2	บึงกาฬ	1. บึงกาฬ 2. บุ่งคล้านคร 3. นาสวรรค์พิทยาคม 4. หนองเซ่งวิทยาคม 5. โพธิ์ทองวิทยานุสรณ์ 6. ท่าดอกคำวิทยาคม
3	ท่าบ่อ	1. ท่าบ่อ 2. โลกคอนวิทยาคม 3. ท่าบ่อพิทยาคม 4. เตือวิทยาคาร 5. ถ่อนวิทยา 6. หนองนางพิทยาคม
4	ปทุมเทวภิบาล	1. ปทุมเทพวิทยาคาร 2. น้ำสวยวิทยา 3. หนองคายวิทยาคาร 4. ฝ่ายพิทยาคม 5. พระธาตุบังพวนวิทยา 6. เวียงคำวิทยาคาร 7. หินโงมพิทยาคม 8. กวนวันวิทยา 9. ร่มธรรมานุสรณ์ 10. ค่าบกกหวานวิทยา

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ที่	ชื่อสหวิทยาเขต	โรงเรียน
5	ศรีรัตนนครพิทย	<ol style="list-style-type: none"> ปากคาดพิทยาคม ประชาบดีพิทยาคม พระบาทนาสิงห์พิทยาคม หนองยองพิทยาคม ฯ สมสนุกพิทยาคม
6	เทสรังสี	<ol style="list-style-type: none"> พานพร้าว สังคมวิทยา โพธิ์ตากพิทยาคม พระพุทธบาทพิทยาคม วังม่วงพิทยาคม วราภิอนุสรณ์
7	พิสัยสระเศษ	<ol style="list-style-type: none"> ชุมพลโพธิ์พิสัย วังหลวงพิทยาสรรพ์ ราชประชานุเคราะห์ 27 เซิมพิทยาคม ปากสวยพิทยาคม นาหนังพัฒนศึกษา กุคบบงพิทยาคาร
8	เซกา	<ol style="list-style-type: none"> เซกา หนองหึ่งพิทยา โสกก่ามวิทยา เหล่าคามพิทยาคม ฯ เจ็ดสีวิทยาคาร บึงโจงหลวงพิทยาคม

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ที่	ชื่อสหวิทยาเขต	โรงเรียน
9	ศรีพรเจริญ	1. พรเจริญวิทยา 2. ศรีสำราญวิทยา 3. ศรีวิไลวิทยา 4. ประชานิมิตพิทยานุกูล 5. ภูทอกวิทยา

สรุปจากการศึกษา เรื่อง การจัดโรงเรียนแบบสหวิทยาเขต ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองคาย สรุปได้ว่า การจัดโรงเรียนแบบสหวิทยาเขต หมายถึง การจัดรวมโรงเรียนในพื้นที่ใกล้เคียงกันเข้าด้วยกัน ให้มีการบริหารจัดการปัจจัยในการบริหาร ร่วมกัน เพื่อให้ทุกโรงเรียนมีมาตรฐาน มีคุณภาพใกล้เคียงกัน โดยจังหวัดหนองคาย แบ่งเป็น 9 สหวิทยาเขต ได้แก่ สหวิทยาเขตร่วมด้วยช่วยกัน สหวิทยาเขตบึงกาฬ สหวิทยาเขตท่าบ่อ สหวิทยาเขตปทุมเทวาภิบาล สหวิทยาเขตศรีรัตนนครพิทย์ สหวิทยาเขตเทสรังสี สหวิทยาเขต พิสัยสระเศษ สหวิทยาเขตเซกา และสหวิทยาเขตศรีพรเจริญ

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยในประเทศ

ธเนศ คิตรุ่งเรือง (2540 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การประกันคุณภาพในการ บริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน ที่เข้าร่วมโครงการนำร่อง กับโรงเรียนที่ไม่เข้าร่วม โครงการระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ขนาดกลางและขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานคร โดยทำการสอบถามความคิดเห็นผู้บริหาร โรงเรียนจำนวน 48 คน เกี่ยวกับการจัดหลักสูตร การ จัดกิจกรรม การเรียนการสอน การใช้วิธีการสอนและใช้สื่อการเรียนการสอน และการวัดผล พบว่าโรงเรียนเอกชนที่เข้าร่วมโครงการมีการบริหารงานวิชาการ ตามแนวทาง วิธีการประกัน คุณภาพมากกว่าโรงเรียนที่ไม่เข้าร่วมโครงการ และโรงเรียนจะเน้นการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนเป็นอันดับแรก สำหรับการใช้วิธีการสอน และการใช้สื่อการเรียนการสอน เป็นอันดับ สุดท้าย โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดใหญ่ จะมีการปฏิบัติมากกว่าโรงเรียนขนาดกลาง

สุรสิทธิ์ อภัยพร (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ปัญหาการปฏิบัติงาน ด้านกระบวนการตามมาตรฐาน โรงเรียน พ.ศ. 2541 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนมีปัญหา ด้าน กระบวนการเรียนการสอนมากกว่าด้านกระบวนการบริหาร โดยมีประเด็นปัญหา ต่อไปนี้ คือ การจัดการเรียนการสอนให้นักเรียน ได้ฝึกคิดปฏิบัติจริง ความต้องการของนักเรียนและท้องถิ่น การจัดสิ่งแวดล้อม และบรรยากาศการเรียนการสอน ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข และประสบความสำเร็จ ผลการเปรียบเทียบปัญหาในการปฏิบัติงาน พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่ มีปัญหาในการปฏิบัติงาน น้อยกว่าโรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก และข้อเสนอแนะ ในการปฏิบัติงาน ได้แก่ โรงเรียนควรเร่งการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้มากขึ้น ดังนี้ คือ มุ่งพัฒนาครูให้เข้าใจ และมีพฤติกรรมการสอน ที่ให้นักเรียน ได้มีโอกาสฝึกคิด ปฏิบัติจริง สามารถประเมินและปรับปรุงตนเองได้ กระตุ้นและส่งเสริมครูทำแผนการสอน ให้สอดคล้อง กับหลักสูตรและความต้องการของนักเรียนและท้องถิ่น สนับสนุนให้มีการจัดสิ่งแวดล้อม และ บรรยากาศการเรียนการสอน ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จ

เฉลียว แคนไชสงค์ (2543 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐาน โรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา พบว่า ปัญหาการดำเนินงานมาตรฐาน ของโรงเรียน ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม มีปัญหาอยู่ใน ระดับปานกลาง โดยปัญหาสำคัญ ได้แก่ ปัญหาด้านการเรียนการสอน ให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง ได้ประเมิน และปรับปรุงตนเอง

ทำเนียบ มหาพรหม (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การติดตามการปฏิบัติงานตาม มาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัด อุดรธานี ผลการวิจัย พบว่า

1. โรงเรียนได้ปฏิบัติตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา โดยรวม ทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับ คือ ด้านกระบวนการ ด้านปัจจัย และด้านผลผลิต
2. การปฏิบัติงานตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา มีปัญหาอยู่ใน ระดับปานกลางทุกด้าน เรียงลำดับ คือ ด้านบริหารและการจัดการ ด้านหลักสูตรและการสอน ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม และด้านบุคลากร
3. เพื่อให้การปฏิบัติงานตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาดีขึ้น ควรดำเนินการ ดังนี้

3.1 ให้ครูตระหนักในบทบาทหน้าที่และปฏิบัติงานให้ดีมีคุณภาพ และให้มีประสิทธิภาพ

3.2 ผู้บริหารจัดการกิจกรรมส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนมีความรักสามัคคีรักในเกียรติและศักดิ์ศรีความเป็นครู มีจิตใจมุ่งมั่นในการพัฒนาองค์กรร่วมกัน

3.3 โรงเรียนจัดอบรม สัมมนาและประชุมชี้แจง เกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา

3.4 โรงเรียนกำหนดและประกาศคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน เพื่อให้ นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ได้รับทราบและร่วมกันปฏิบัติตามจริงจัง

3.5 โรงเรียนจัดประชุมวางแผนการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา

สัญลักษณ์ น้อมนิล (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ความพร้อมในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา จังหวัดกำแพงเพชร ตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอน ผลการวิจัย พบว่า

1. ผู้บริหารมีความคิดเห็นว่าโรงเรียนมีความพร้อมในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อขอรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาตามแนวปฏิบัติ 8 ประการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่าโรงเรียนมีความพร้อม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผู้บริหารมีความคิดเห็นว่าโรงเรียนมีความพร้อมในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อขอรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ตามเกณฑ์และตัวชี้วัดคุณภาพ 7 ปัจจัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่าโรงเรียนมีความพร้อมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อความพร้อมในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อขอรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ตามแนวปฏิบัติ 8 ประการของครูผู้สอนจากโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน พบว่า โดยรวม มีความคิดเห็นต่อความพร้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อความพร้อมในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อขอรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ตามเกณฑ์และตัวชี้วัดคุณภาพ 7 ปัจจัย ของครูผู้สอนจากโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน พบว่า โดยรวมมีความคิดเห็นต่อความพร้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จิราวัฒน์ พิมพาสร้อย (2544 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านกระบวนการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียน ของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียนมีความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านกระบวนการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียน ในแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก
2. ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการบริหาร โรงเรียนต่างกัน มีความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านกระบวนการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียน โดยรวม และเป็นรายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
3. ผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านกระบวนการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียน โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. ผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านกระบวนการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียน โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
5. ผู้บริหารโรงเรียนมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเอง ด้านกระบวนการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียน โดยการศึกษาดูงานมากที่สุดในลำดับแรก การศึกษาจากเอกสารมากที่สุดในลำดับสอง เข้ารับการฝึกอบรมมากที่สุดในลำดับสาม ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นมากที่สุดในลำดับที่สี่

ชูชาติ แก้วนอก (2544 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหา การปฏิบัติงานตามมาตรฐานการบริหาร โรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยโสธร ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยโสธร จำแนกตามขนาดของ โรงเรียน มีความคิดเห็นต่อสภาพและปัญหาการปฏิบัติงาน ตามมาตรฐานการบริหาร โรงเรียน โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุรียา มะโยธี (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานการประกัน คุณภาพการศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองคาย จาก องค์ประกอบหลักการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา 3 ส่วน คือ ส่วนการควบคุม คุณภาพการศึกษา ส่วนการตรวจสอบ ทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา และส่วนการ ประเมินและรับรองคุณภาพการศึกษา ผลการวิจัย พบว่า

1. บุคลากรโดยรวมและจำแนกตามสถานภาพ คือ ผู้บริหาร ครู - อาจารย์ และสหวิทยาเขต เห็นว่า โรงเรียนมีการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา โดยภาพรวม และในแต่ละส่วน อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น สหวิทยาเขตเทสรังสี มีการดำเนินงานส่วน การประเมินและรับรองคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับมาก สหวิทยาเขตศรีธรรมาโศภิต และ สหวิทยาเขตศรีพรเจริญ มีการดำเนินงานส่วนการควบคุมคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับมาก

2. บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสหวิทยาเขตต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา โดยภาพรวม และส่วนการตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ไม่แตกต่างกัน แต่บุคลากรในสหวิทยาเขตศรีพรเจริญ เห็นว่า มีการดำเนินงาน ส่วนการควบคุมคุณภาพการศึกษามากกว่าสหวิทยาเขตพิสัยสระเศษ และ บุคลากรในสหวิทยาเขตเทสรังสี เห็นว่า มีการดำเนินงานส่วนการประเมินและรับรองคุณภาพ การศึกษามากกว่าสหวิทยาเขตทำบ่อ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรม สำนัญศึกษา จังหวัดหนองคาย มีปัญหาเกี่ยวกับการขาดแคลนสิ่งอำนวยความสะดวก ขาดสื่อ เทคโนโลยี บุคลากรไม่ได้ศึกษาคูงานการประกันคุณภาพการศึกษา ขาดการติดตามงานที่เป็น ระบบและต่อเนื่อง ขาดการประสานงานระหว่าง โรงเรียนกับผู้ปกครองและชุมชน ขาดการจัด นิทรรศการเพื่อแสดงผลงาน ขาดการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชน และไม่มีการสรุปและ จัดทำรายงานผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา

ณรงค์ ศรีมาธรรม (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการประกันคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ ผลการศึกษา พบว่า

1. การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด กรมสามัญศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก จำแนกตามมาตรฐานคุณภาพ การศึกษาแต่ละด้าน คือ มาตรฐานด้านผลผลิตมีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง มาตรฐาน ด้านกระบวนการมีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก และมาตรฐานด้านปัจจัยมีการดำเนินการ อยู่ในระดับปานกลาง

2. การเปรียบเทียบการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู สายบริหารกับข้าราชการครูสายปฏิบัติการสอน โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

3. การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด กรมสามัญศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

4. การเปรียบเทียบการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ ที่มีขนาดต่างกัน โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Dondero (1993 : 115 - A) ศึกษาเรื่องการจัดการโรงเรียนที่อาศัยโรงเรียนพื้นฐานระดับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของครู ประสิทธิภาพของโรงเรียน และความพึงพอใจในงาน ผลการศึกษาพบว่า การจัดการโรงเรียนที่อาศัยโรงเรียนเป็นพื้นฐาน มีการจัดการโรงเรียนตามข้อเสนอแนะของครูผู้ร่วมงาน โดยกำหนดบทบาทหน้าที่ให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการกำหนดกฎระเบียบในการปกครองตนเอง จะพบว่า ครูที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมกัน จะมีความสุข รอบคอบ โรงเรียนมีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนั้น การที่ครูได้มีโอกาสในการร่วมตัดสินใจ พบว่า มีความสัมพันธ์ในด้านบวกกับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

Patricia (1994 : 105 - A) ศึกษา การประเมินผลการก้าวไปสู่การประกันคุณภาพการศึกษาและการควบคุมการปฏิบัติ ในประเทศเยอรมัน ออสเตรีย ฝรั่งเศส นิวซีแลนด์ และ สวีเดน พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจน ในระบบที่มีการประกันคุณภาพการศึกษา กลไกทางสังคมช่วยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ในประเทศเยอรมันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก จากจังหวัดหนึ่ง ไปอีกจังหวัดหนึ่ง การประกันคุณภาพการศึกษา และการควบคุมการประเมินถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ครูต้องรับผิดชอบต่ออาชีพของตนเอง ต้องดำเนินไปอย่างมีเหตุผล และมีกระบวนการที่ชัดเจน ในประเทศสวีเดนเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก ในการประกันคุณภาพ ในประเทศฝรั่งเศส ให้ความสำคัญและให้ความเชื่อถือเกี่ยวกับการใช้ข้อสอบภายนอกโรงเรียน ที่มีการควบคุมจากส่วนกลาง ในประเทศนิวซีแลนด์ ให้ความสำคัญกับการประเมินจากบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา นำเอาระบบการสอบมาตรฐานกลาง อ้างอิงไปสู่การยอมรับที่เป็นมาตรฐาน มีการเตรียมการอย่างมีแบบแผนสู่การควบคุมคุณภาพและการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาและการศึกษาชั้นสูงต่อไป

Yasin (วรพจน์ ลังกานิพนธ์. 2544 : 41 ; อ้างอิงมาจาก Yasin. 2002 : 1245 - A) ได้ทำการศึกษา การมีส่วนร่วมของชุมชนในการเตรียมการของโรงเรียนประถมศึกษาของเอกชนใน พอร์ต ออ พรินซ์ ในรัฐเฮติ พบว่า เนื่องจาก สภาพการเมือง การคลังของประเทศมีปัญหา ในการเตรียมการของโรงเรียนส่วนใหญ่ จึงต้องอาศัยชุมชนและผู้ปกครองถึง 80 - 85 % และพบว่า เกือบทั้งหมดของจำนวนที่ศึกษาในเฮติ พ่อแม่ให้ความสำคัญที่จะต้องจ่ายค่าธรรมเนียมในการศึกษาแก่นบุตรหลาน ถือเป็นความรับผิดชอบที่จะต้องมีส่วนร่วม และนอกจากนี้ ยังพบว่า โรงเรียนเอกชนนำงบประมาณที่ได้ ไปใช้ในด้านการประกันคุณภาพให้กับนักเรียน มากกว่าที่จะมุ่งผลิตด้านปริมาณ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า คุณภาพการศึกษาในแต่ละพื้นที่ของประเทศ มีความแตกต่างกันค่อนข้างสูง (กรมวิชาการ. 2544 : 2) และขนาดโรงเรียนที่จำแนกเป็น 3 ขนาด ตามจำนวนนักเรียน (กรมสามัญศึกษา. 2542 : 4) ก็อาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้เกิดความแตกต่าง ด้านของการบริการจัดการศึกษาหรือผลการดำเนินงานในด้านต่างๆ จากเหตุผลดังกล่าวนี้ ผู้วิจัย จึงตั้งสมมติฐานของการวิจัยครั้งนี้ รวมสองประเด็น คือ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองคาย แต่ละสหวิทยาเขต มีมาตรฐานคุณภาพการศึกษาด้านผลผลิต แตกต่างกันทั้ง โดยรวมและรายมาตรฐาน และโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองคาย ที่มีขนาดต่างกัน มีมาตรฐานคุณภาพการศึกษาด้านผลผลิต แตกต่างกันทั้ง โดยรวมและรายมาตรฐาน ซึ่งมีงานวิจัยหลายชิ้นที่สนับสนุนสมมติฐานนี้ เช่น ผลการวิจัยของ ชูชาติ แก้วนอก (2544 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษา สภาพและปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการบริหาร โรงเรียน ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยโสธร พบว่า ผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยโสธร จำแนกตามขนาดโรงเรียน มีความคิดเห็นต่อสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการบริหาร โรงเรียน โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับผลการวิจัยของณรงค์ ศรีมาธรณ์ (2545 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการประกันคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยส่วนหนึ่ง พบว่า เมื่อเปรียบเทียบการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ ที่มีขนาดต่างกัน โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ดังนั้น ผู้วิจัย จึงได้นำความแตกต่าง ในด้านที่ตั้งของ โรงเรียนในแต่ละสหวิทยาเขต กับความแตกต่างด้านขนาดโรงเรียน และมาตรฐานคุณภาพการศึกษาด้านผลผลิต ของโรงเรียน

มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองคาย มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย
ในครั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ สำหรับผู้บริหาร โรงเรียน และผู้เกี่ยวข้อง
นำไปใช้ในการวางแผน และปรับปรุงการดำเนินงาน พัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาด้าน
ผลผลิตให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY